

Wieś 10 km na pn-z od Krakowa. Dwór i park na szczycie i stoku lessowego wzgórza, opadającego ku z., słabo zaznacza się w krajobrazie na tle wsi i wzgórz.

1751. Bustracja przy opisie sadów dworskich podaje wiadomość o trzech sadach: za dworem, między gunnem a spichlerzem, za gunnem. (WAP Kraków. Archiwum Konopków Fas. 1. Inwentarz dóbr wsi Wielkiej Modlnicy)

1779, 1781, 1782 W lustracjach brak wzmianek o ogrodzie, wymieniane tylko sady, lub ogrody użytkowe. (RCC 210 str. 989-92 i 1256-9., RCC 212 str. 2715, RCC 213 str. 1903.)

Od 1790 Modlnica należy do Konopków, z których Józef w roku

1797 rozbudował ogrody (por. lustracja poniżej)

1812 Lustracja podaje opis ogrodów: "1. Ogródek inspektowy w kwadrat wyplantowany, od ~~zachodu~~ zachodu i południa szpalerem pojedynczym grabowym od wschodu zaś wiśniami i innymi drzewami ozdobiony... 2. Ogród włoski. za pałacem o 4 kondygnacjach, przez niego Józefa Konopkę zrobiony. Na 1 k. od kościoła wał jest ogrodzony świerkami i wierzbami w linię od lipy narożnej nad drogą, 2 k. jest drzewem urodzajnym zasadzone, kondygnacja ta oddzielona jest szpalerem lipowym od 1. Na 3 k. na której stoi dwór, a która rozleglejsza jest od innych, jest kwater 10 mających lewendę wysadzone rabaty w których sadzone drzewka i szczepie najlepsze drzew. Ta kondygnacja nie jest jeszcze skończona od północy. Na 4 kondygnacji jest ogród jarzynowy do którego wiażd przez wał koło spichlerza wejście do tego od dworu przez wał od altany, na którym różnego gatunku trzema rzędami drzewka owocowe są sadzone. Prócz tych z strony południowej, od altany koło spichlerza i na wał pod szopą, w ogrodzie tym zaczawszy od wału 3 kondygnacji, górą ku wschodowi zaczyna się dzika przechadzka, która się ciągnie aż poza stodoły, różnymi drzewami zasadzone. Obwód tego ogrodu zaczyna się, od rogu dworu z strony zachodu, koło kompasu, na rogu tejże kondygnacji w prostej linii poza bramę... w dzikiej przechadzce jest dębów starych sztuk 3... Lasek. Za stodołami jest lasek dębowy i brzozy siany 1797 roku, od pola księżego przykopą oborany... Lasek ten na wzgórku jest tylko dla ozdoby miejsca zasadzony, z którego żadnego pożytku niema." (WAP Kraków. Archiwum Konopków. Fas. 8 Wyciąg I., III Opisanie Gruntów Dworskich. Par. 1 Ogrody i Sady.

1820 Plan uwidacznia dość schematycznie narysowane założenie ogrodowe. Za dworem od pn ogród 9 kwaterowy, za nim pojedynczy szpaler przechodzący ku w. w podwójny. Układ drzew wyodrębnia 3 wnętrza-tary, oraz jedno trójkątne od pn. Od wschodu prostokąt oznaczony jako las. W dolinie ku z., za wsią dwa systemy stawów obsadzonych drzewami i połączonych alejami założonymi po obu stronach potoku.

~~1848~~ Planik (WAP Kraków. Plany Osad Rzeczpospolitej Krakowskiej)

1848. Plan katastralny przedstawia ogród geometryczny, złożony z 3 kwater: zachodniej sadowej, środkowej (przy dworze) ozdobionej wzorem w postaci 4 listnej koniczyzny, oraz wschodniej warzywnej podzielonej na 4 mniejsze kwatery. Od pn aneks trójkątny, zarosły drzewami. Dalej ku w. budynki gospodarcze za którymi znów rzędy drzew i prostokątny obszar oznaczony jako las z uwidocznionym kręgiem drzew pośrodku.

Stan obecny. Ogród założony na 6 tarasach, z czego dolne 4 zgodne z opisem z 1812 roku. Piąty w miejscu budynków gospodarczych, 6 odpowiada "laskowi" z lustracji. Taras 1 (najniższy, przy drodze od z.) podmurowany od z., wąski, obsadzony krzewami. Od niego teren wznosi się szkarpa przedzieloną uskokiem na taras 2, szerszy z drzewami owocowymi i półkolistym nasypem od pód, na którym kamienny posąg świętego. Taras 3 (przy pn elewacji dworu) ze śladami parterów ramowanych bukszpanem, od pn zamknięty wałem, z kopcem na osi dworu, zaś od w. wznoszący się szkarpa z uskokiem ku tarasowi 4 zajętemu przez sad. Taras ten od pn zamyka sz wał, a od w. szkarpa, za którą taras 5 - sadowy. W jego w. części przetrzebiona aleja dębowa, za którą taras 6 w postaci prostokątnego lasku, otoczonego wałem. W jego narożu kopiec z widokiem w dolinę Prądnika i na Kraków. Od pn przy 4 tarasie, trójkątny aneks ze zdwojoną aleją, oraz śladami poprzecznych alei. Przy dworze od w. rodzaj "giardino secreto" zarośniętego chwastem z arkadowym przejściem od pód wiodącym do ogrodowej wieżyczki. Na środku ogródka obtłuczony kamienny kół.

Starodrzew. Zachowane fragmenty szpalerów grabowych w pn części ogrodu z okazami do 2 m średnicy w pierśnicy, oraz piękny zespół starych dębów przed częścią ogrodu stanowiącą obecnie zagajnik.

Elementy architektoniczne. Stary dwór murowany (klasycystyczny XVIII/XIX w) założony niemal na osi ozdobnego 3 tarasu, w jego pn części. Przy jego w. ściana wieżyczka ogrodowa, złączona z dworem nowszymi arkadami. W małym ogródku przy niej resztki kamiennego stołu.

Rekonstrukcja. Stosunkowo dobre zachowanie ogrodu, oraz liczne przekazy historyczne (lustracje, plany) pozwalają na dość dokładne odtworzenie pierwotnego ogrodu. Składał się on z dwóch zasadniczych części rozdzielonych budynkami gospodarczymi. Pierwszej: czterokątnej, szeregowej, prostokątnej (z trójkątnym aneksem od pn) o układzie wnętrza głębokim, wielokwaterowej odpadającej 4 tarasami ku z., a otwartej ku pn. Każde wnętrze (obejmujące 1 taras) ramowały strzyżone szpalery lipowe, lub grabowe, ujmujące na 3 tarasach kwatery użytkowe (jarzyny, sady), a na jednym, przed dworem, kwatery ozdobne bukszpanowo-kwiatowe. Całość zasłaniały od pn zbieżni trójkątny aneks wypełniony krzewami mieszczący zieleń wysoką ujętą w aleję. Charakterystycznym jest, że w przeciwieństwie do przeważnej części rozwiązań, w których tarasy opadają w ^{tym} z. samym kierunku w który zwrócony, lub otwarty jest ogród, tutaj zwrot ogrodu jest inny (ku pn) niż opadanie tarasów (ku z.) (por. Jurczyce, Wieruszyce). Część druga, płaska zamknięta, oddzielona od poprzedniej budynkami gospodarczymi i aleją dębową, obejmowała prostokąt na szczycie wzgórza z kopcem w rogu, umożliwiającym wgląd zarówno do wnętrza ogrodu jak i na zewnątrz w daleki widok. Na środku znajdował się kolisty klomb. Reszta trudna do ustalenia. Być może był tu jakiś podział geometryczny na co wskazywałyby zachowane graby dające się ująć w linie, z drugiej strony lustracja (por. 1812) mówi wyraźnie o lasku brzo-
zowym dębowym.

Datowanie. Zestawienie lustracji, wykazuje, że ogród w znanej postaci założył Józef Konopka około roku 1797. Ogród ten na rozbudowywano do ok. 1812 roku (w tym roku pn. część tarasu na którym stał dwór, nie była jeszcze wykończona), być może, że około tego czasu również "lasek" uległ przeróbce na założenie o charakterze geometrycznym. W późniejszym czasie ogród nie ulegał większym przemianom za wyjątkiem wyburzenia budynków gospodarczych i zmian w deseniach kwater.

Uwagi konserwatorskie. Ogród zaniedbany, wymaga uporządkowania.

Literatura: brak.